

Raija Holopainen
Projektipäällikkö
Rakennusvirasto
PL 1515
00099 Helsingin kaupunki

Asia: Mieliptide Puotilan kartanon puiston kunnostussuunnitelmasta

On kiitettävää ja erittäin tärkeää että Helsingin vanhat, arvokkaat kartanoympäristöt kunnostetaan ja hoidetaan arvonsa mukaisella tavalla. Puotilan kartanon puiston kunnostussuunnitelmaa varten on tehty ansiokas historiallinen selvitys, jonka ensimmäisessä osassa kartanon ja puiston vaiheita valaistaan monipuolisesti. Historiallisesta puutarhasta ja puistosta ei tekijän mukaan ole kuitenkaan löydettävissä yksityiskohtaisempaa tietoa (tiedot ovat “sangen vähäisiä”).

Työn toisessa osassa esitetään puiston kehittämistavoitteita ja hoitotarpeita. Helsingin luonnonsuojeluyhdistystä huolestuttaa, **onko puiston vanhaa kasvillisuutta huomioitu tarpeeksi suunnitelmassa, kun kehittämisosassa ei lainkaan viitata alueella suoritettuihin kasvillisuusinventointeihin?**

Alueella on havaittu huomattava määrä vanhaa perää olevia kasvilajeja (Seija Oksanen: *Helsingin kartanopuistojen kasvistosta*, Luonnon Tutkija 1965, Päivi Heino: *Puotilan kartanon kasvillisuusinventointi*, Helsingin kaupungin rakennusvirasto 1999). Vaikka puistosta löytyneet kasvit eivät enimmäkseen ole harvinaisuuksia, **ne edustavat Helsingin seudulle tyypillistä vanhojen puutarhojen lajistoa ja viljelyjäännelajistoa, jota on pidettävä Helsingille luonteenomaisena kaupunkiluontona.**

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys pelkää, että luonnon monimuotoisuus alueella kärsii kunnostustöiden seurauksena. Nykyisen, hieman villiintyneen puiston monimuotoisuus on otettava huomioon suunnitelmassa ja sen toteuttamisessa. Piha- ja puistoalueella esiintyvät vanhat kasvielementit on huomioitava ja käytettävä hyväksi puistoa uudistettaessa.

Arvokkaimmat ja vanhimmat puut (lehmukset, vuorijalavat) ovat todennäköisesti jo Lindroosin (1860-luku) ajalta. Vanhoja ovat myös monet laakeripoppelit, vaahterat ja raidat. Myös osa vanhoista pensaista saattaa olla peräisin jopa 1860-luvulta (Oksanen 1965). Puistosta löytynee edelleen pihasyreeniä, isotuomipihlajaa, pihlaja-angervoa, purppurapajuangervoa, orapihlajaa (useampia lajeja), ruostehappomarjaa, pähkinäpensasta, rusokuusamaa, lumimarjaa ja muutamia ruusulajeja. Perennoja näyttää vuosien saatossa säilyneen vain muutamia lajeja, joista kuitenkin useampia on ennen vanhaan käytetty rohtoina. Pihapiiristä löytynee vielä tuoksuorvokkia, konnantatarta, saksankirveliä, rohtoraunioyrttiä, ruotsinraunioyrttiä, keltamoaa, idänsinililjaa, pikkukäenrieskaa ja pystykiurunkannusta. Vanhat kasvit on joka tapauksessa tuotu puutarhaan ennen vuotta 1933, jolloin kaupunki osti kartanon (Oksanen 1965). Valitettavasti monet Seija Oksanen mainitsevat kasvit, kuten (lounais)rinteessä (n. 40 metriä päärakennuksesta länteen) sijaitsevan kirsikkatarhan toista kymmentä kirsikkapuuta, muutamia omenapuuta (yksi jäljellä?), punaherukkapensaat ja karviaispensas ovat jo kuolleet tai kaadettu. Tuoksuorvokit ovat jo saattaneet hävitä eteläpuoleisen muurin kunnostuksen yhteydessä.

Pihapiiri

Puotilan kartanon “etupihassa”, ”pohjoisosassa”, “takapihalla”, “lounasrinteessä” ja “entisellä keittiöpuutarha-alueella” vielä säilyneitä vanhoja kasveja voi (hoitamalla) käyttää myös uudistetussa puistossa. Kasveja voi siirtää, jos ne muuten tuhoutuisivat puiston kunnostamisen seurauksena. Sekä kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kannalta että kulttuurihistorialliselta kannalta ei ole samantekevää, käytetäänkö puistossa vanhoja kasveja vai korvataanko niitä uusilla. Vanhoja pensaita tulee vaalia. Vanhassa kartanopuistossa ei haittaa, jos tietyt juurakoilla helposti leviävät pensaat ovat levinneet alkuperäisistä ”rajauksistaan”, kunhan niitä hoidetaan (esimerkkeinä Träskendan kartano, Villa Elfvik). Vanhoja pensasaitoja ei kannata korvata uusilla, vaan ne tulee hoitaa kuntoon. Vain harvat vanhat perennalajit ovat levinneet piha-alueelle, niiden joukossa runsaat määrät keväällä kauniisti kukkivia viljelyperäisiä kevätkasveja. Näiden kasvien säilyttäminen piha-alueella mahdollisimman runsaina on erittäin tärkeää myös alueen uskottavuudelle vanhana puistona.

Juorumäen puistometsä

Eri lähteissä Juorumäkeä kuvataan “englantilaistyyppisenä puistona” tai puistometsänä, mutta ei arboretumina. Lindroosin muistomerkkiä ympäröivät lehtikuuset ovat paikalle istutettuja, muuten puistometsässä on pääosaltaan ollut luonnonpuustoa, mm. nyt vanhoja mäntyjä. Lähelle kävelyteitä on istutettu jonkin verran tammea, mutta kivisellä mäellä ne eivät näytä kovin hyvin kasvaneen. Vain puiston koillisreunalla on jaloa lehtipuustoa, samoja lajeja kuin lähempänä kartanorakennustakin. Aluskasvillisuudessa on melko tuoreen, jopa lehtomaisen metsän kasvillisuutta. Metsää on harvennettu 2000 -luvun alussa. **Miksi kivistä Juorumäkeä pitäisi muokata “arboretum-tyyliseksi”, kun se ei ole sellainen enenkään ollut? Puistoa voisi kehittää puistometsänä “suomalaisittain”, upeine mäntyineen, lehtikuusineen ja kuusineen mäen lakialueella. Alempana metsä voi olla tiheämpää, kuusi- ja lehtipuuvaltaisempaa, jotta ympäröivät asuinrakennukset eivät paista metsän läpi.**

Tuulenskaatojakin sopii hyvin puistometsään, jossa niitä on mahdollista ”hoitaa” esimerkiksi karsimalla oksia ja asettelemalla niitä parempiin asentoihin. Puiston tuulenskaadot eivät nykyisellään ole epäsiistejä.

Valaisimien tuomiseen metsiin ja puistoihin, joissa ei juurikaan yöllä liikuta, pitää suhtautua varauksin. Toiset lepakkolajit, kuten viiksisiipat, kärsivät valaistuista puistoreiteistä, koska aristelevat ylittää valoisia alueita.

Näkymien avaaminen lahdelle

Kulttuurimaisemat olivat ennen vanhaan huomattavasti avoimempia kuin nykyään mm. maatalouden ja metsän hyötykäytön johdosta. Rannat olivat avoimia koska merenrantojen tulvaniittyjä ja ruovikoita käytettiin laidunmaina. Kahdessa sadassa vuodessa Helsingin seudun matalat rannat ovat maan kohoamisen johdosta kuivuneet ja rantaviiva on siirtynyt ”ulospäin”. Näin on syntynyt uutta maata johon usein, laidunnan loputtua, luonnollisen sukkession seurauksena on

kasvanut rannikkoseudulle tyypillistä tervalepikkoa. Tervaleppävaltaiset rantametsät, -korvet ja -lehdot, ovat etelärannikon monimuotoista rantaluontoa parhaimmillaan. **Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ei katso historiallisen puutarhan kunnostamisen vaativan ympäröivän maiseman palauttamista sellaiseksi, jolta sen oletetaan näyttäneen 100 tai 200 vuotta sitten. Se ei ole edes mahdollista. Näin ollen näkymisen avaaminen lahdelle pitää tehdä hyvin harkiten. Jos rannalle on jo muodostunut metsäistä rantatervalepikköä, metsän ”avaamisesta” on luovuttava. Koivikon karsimisesta ei liene mainittavaa haittaa. Jotain kasvillisuutta viljelypalstojen ja merenlahden välisellä vyöhykkeellä tulisi kuitenkin olla kasvimailta valuvan huleveden puhdistamisen takia. Silloin ei kasvimailta huuhtoutuvat ravinteet turhaan rehevöitä lahtea.**

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys haluaa myös muistuttaa, että Puotilan kartano ympäristöineen ja Vartiokylänlahti rantoineen on Helsingissä arvokasta lepakkoaluetta. Koivikon karsiminen ei lepakoita haittaa, pikemminkin päinvastoin, mutta liian avoimeksi ei rantavyöhykettä saa tehdä. Silloin vesisiipat eivät enää uskalla saalistaa rannassa.

Helsingissä 11.5.2010

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen puolesta,

Kati Vierikko
puheenjohtaja

Christina Lindén
hallituksen jäsen,
Helsyn polkutyöryhmä